

Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos
Sosiaali- ja terveysministeriö

Viite: viranomaisohjaus 5.3.2026, VN/7718/2026-STM-1

Lupa- ja valvontaviraston järjestämislain 30 §:n 2 momentin mukainen selvitys sosiaali- ja terveydenhuollon yhdenvertaisesta toteutumisesta vuonna 2025

Helsingin kaupunki

Johtopäätöksiä valvontahavainnoista saadusta kokonaiskuvasta

Omavalvonta on ollut vaihtelevaa. Sosiaalihuollon palveluissa on tarkastustoimintaa tehty kiitettävästi. Myös terveydenhuollon palveluissa tarkastuksia on tehty edellisvuotta enemmän. Rajatun lääkevaraston tarkastuskertomuksia on toimitettu.

Omavalvonta on paikoin ollut keskittyntä, esimerkiksi perusterveydenhuollon osalta tarkastukset ovat kohdistuneet ainoastaan päihdepalveluihin ja suun terveydenhuoltoon.

Valvontalain mukainen ilmoitusvelvollisuus on toteutunut vaihtelevasti.

Perusterveydenhuollon hoitoon pääsyssä on ollut puutteita.

Hoitoon pääsy suun terveydenhuoltoon yli 23-vuotiaille ei ole aina toteutunut.

Lasten ja nuorten mielenterveys-, päihde- ja riippuvuustyössä on ollut kehitettävää.

Yhteisöllisessä asumisessa on ollut kehitettävää usean asiakasryhmän osalta.

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen

Omavalvonnassa on ollut kehitettävää. Hyvinvointi ja terveyden edistäminen (hyte) monialaisena kokonaisuutena edellyttää yhteistyötä eri toimialojen ja organisaatioiden välillä. Omavalvonnassa ja omavalvontaohjelman sisällöissä on huomioitava hyte-tehtävät ja koko hyten kokonaisuus, mukaan lukien ehkäisevä päihdetyö ja siihen liittyvä erityislainsäädäntö. Omavalvonnasta tehtyihin havaintoihin perustuen kaikille hyvinvointialueille, Helsingin kaupungille ja HUS-yhtymälle on annettu ohjausta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lakisäateisten tehtävien hoitamiseksi. Ohjausta on annettu alueellisten hyvinvointikertomusten ja suunnitelmien laadinnasta, mielenterveyden edistämisestä sekä kuntien kanssa tehtävästä yhteistyöstä. (Ohjaus.)

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut (pl. psykiatrinen esh)

Lastensuojelussa ja perhesosiaalityössä on ollut puutteita. Menettelytapavirheet ovat koskeneet toimivallan ylitystä lapsen ja huoltajan välisessä yhteydenpidossa, riittämättömiä asiakirjamerkintöjä sekä yhteistyön laiminlyöntiä asiakassuunnitelman laatimisessa ja lastensuojeluilmoituksesta ilmoittamisessa huoltajalle. Lisäksi yhteydenpidon rajoittamista koskevaa päätöstä ei ole aina tehty lastensuojelulain mukaisesti. (Kantelu.)

Työikäisten sosiaalipalvelut

Ei valvontahavaintoja.

Mielenterveys-, päihde- ja riippuvuuspalvelut

Lasten ja nuorten mielenterveys-, päihde- ja riippuvuustyössä on ollut kehitettävää. Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteinen asiakas- tai hoitosuunnitelma ei ole vakiintunut käytäntö. Päihde- ja mielenterveyspalvelut on jalkautettu omiin lastensuojelulaitoksiin. Monella lapsella ja nuorella on pelko hakea apua ja pelko tulla leimatuksi. Lisäksi nuoret pelkäävät huostaanottoa, eivätkä ole tietoisia muista lastensuojelun tukitoimista ja soten palveluista. Nuorille ongelmia aiheuttavat sirpaleiset palvelurakenteet, työntekijöiden vaihtuvuus ja aikataulujen yhteensovittamisen vaikeus. Edelleen kehitettävää on lasten ja nuorten palvelupolkujen selkeyttämisessä ja yhtenäistämässä sekä oikea-aikaisen hoidon ja tuen varmistamisessa kaikissa nivelvaiheissa. (Ohjaus.)

Lasten ja nuorten hoitoon ohjaamisessa on ollut kehitettävää. Päihdepsykiatrisesti lievästi ja keskivaikeasti oireilevat lapset ja nuoret putoavat usein palvelujärjestelmän väliin. Lapset ja nuoret ohjautuvat useimmiten suoraan erikoissairaanhoidon ilman matalamman kynnyksen väliportaita. Käynnissä on useita hankkeita, esimerkiksi nuorten huumekuoleminen ehkäisemisen hanke, joka toimii Pysäkki- toiminnasta käsien. Tarkoituksena on lisätä matalan kynnyksen jalkautuvaa toimintaa esimerkiksi kouluilla ja nuorisotaloilla. Tahdosta riippumatonta hoitoa ei ole käytännössä. (Ohjaus.)

Yhteisöllisen asumisen toimitiloissa on ollut kehitettävää. Mielenterveyskuntoutujien yhteisöllisen asumisen yksiköissä ei välttämättä ole rakennettu riittävän suuria ja monipuolisia yhteisiä tiloja. Päihdekuntoutujien yhteisöllisen asumisen yksiköt eivät ole olleet kaikilta osin esteettömiä. (Ohjaus.)

Päihdekuntoutujien yhteisöllistä asumista ei ole ollut omana toimintana.

Mielenterveyskuntoutujien yhteisöllinen asuminen on painottunut vahvasti yksityiseen palvelutuotantoon. Mielenterveyskuntoutujien yhteisöllisen asumisen paikkamääriä on ollut tarkoitus lisätä vuonna 2025. Mielenterveys- ja päihdekuntoutujien yhteisöllisen asumisen päätöksen toimeenpanoon kuluva aikaa ei ole seurattu. Päihdekuntoutujien kohdalla yhteisölliseen asumiseen on kuitenkin päässyt viivytyksettä laituskuntoutuksen jatkona. (Ohjaus.)

Vammaisten henkilöiden palvelut

Vammaisten yhteisöllisessä asumisessa on ollut kehitettävää. Vammaisten yhteisöllinen asuminen on painottunut vahvasti yksityiseen palvelutuotantoon. Yhteisöllisen asumisen paikkamääriä on lisätty vuonna 2025. Kaikkien yksiköiden toimitilat eivät ole toimintaan nähden asianmukaisia. Esimerkiksi yhteiset tilat eivät ole riittävän suuria ja monipuolisia. Palveluun ei ole aina päässyt lakisääteisessä määräjassa. (Ohjaus.)

lääkäiden sosiaalihuollon palvelut

Omaavonnonalliset toimenpiteet ovat olleet riittämättömät. lääkäiden palvelujen tarkastustoimintaa on toteutettu laajasti. Omaavonnonalliset toimet eivät ole olleet aina riittäviä. Tarkastuskertomuksissa on toistuvasti korostunut se, että esimerkiksi asiakkaiden kaatumiset eivät pääsääntöisesti ole antaneet valvontayksikölle aihetta edellyttää toimenpiteitä kaatumisten ehkäisemiseksi. Myös asiakaskirjausten ja RAI-arviointien puutteellisuus on toistuvasti havaittu puute, mutta asiassa on pääsääntöisesti annettu vain kevyttä ohjausta, vaikka puutteita olisi huomattu aiemminkin tarkastuksilla. Omaavonnonasta tehtyihin havaintoihin perustuen kaikille hyvinvointialueille ja Helsingin kaupungille on annettu ohjausta, että lääkäiden ympärivuorokautisen palveluasumisen henkilöstömitoituksen on vastattava asiakkaiden palvelujen tarvetta. (Valvonta, ohjaus, tarkastuskertomus.)

Yhteisöllisen asumisen toimitiloissa on ollut kehitettävää. Yksiköiden yhteisten tilojen koko vaihtelee. Ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen paikkamääriä on ollut tarkoitus lisätä vuonna 2025. (Ohjaus.)

Henkilöstön osaamisessa ja lääkärikonsultaatioiden saatavuudessa on ollut kehitettävää koko Etelä-Suomen aluehallintoviraston alueella. Omaavonnonasta tehtyihin havaintoihin perustuen hyvinvointialueille ja Helsingin kaupungille on annettu ohjausta, että lääkäiden ympärivuorokautisen palveluasumisen yksiköissä tulee varmistaa henkilöstön osaaminen asiakkaiden terveydentilan seurannassa ja äkillisiin muutoksiin reagoimisessa. Lisäksi tulee varmistaa lääkärikonsultaatioiden saatavuus kaikissa tilanteissa. Ohjausta on annettu myös lääkäiden kaatumisten ennaltaehkäisystä sekä kaatumistapaturmien seurannan huomioimisesta. (Ohjaus.)

Perusterveydenhuollon avo- ja vuodeosastohoito sekä suun terveydenhuolto

Hoitoon pääsyssä on ollut puutteita. Hoitoon pääsy kiireettömään perusterveydenhuoltoon kuuluvaan hoitoon lääkärille ei ole aina toteutunut laissa säädettyjen määräaikojen puitteissa, ja hoitoon pääsyssä on ollut terveysasemakohtaista vaihtelua. Myöskään yhteydensaanti perusterveydenhuoltoon ei ole aina toteutunut saman päivän aikana, eikä potilaalle ei ole aina ilmoitettu hoitoon pääsyn ajankohtaa. Henkilöstövajetta on ollut etenkin lääkäreistä ja psykologeista. (Valvonta, kantelu, ohjaus.)

Suun terveydenhuoltoon hoitoon pääsyssä on ollut kehitettävää. Hoitoon pääsy suun terveydenhuoltoon yli 23-vuotiaille ei ole aina toteutunut. Maaliskuussa 2025 yli 3 000 potilasta on odottanut jonossa hoitoon pääsyä. (Ohjaus.)

Itsemääräämisoikeuden toteutumisessa on ollut puutteita. Potilaan itsemääräämisoikeuden rajoittamiselle ei ole aina ollut perusteita. (Kantelu.)

Somaattinen erikoissairaanhoito

Ei valvontahavaintoja.

Ensihoito ja päivystys

Kaupunki ei järjestä palvelua.

Omavalvonta ja valvonta

Valvontalain mukaisen ilmoitusvelvollisuuden toteutumisessa on ollut kehitettävää. Valvontalain 34.2 §:n mukainen ilmoitusvelvollisuus ei kaikilta osin ole toteutunut, erityisesti terveydenhuollon osalta. Valvontalain soveltamisessa sekä yksityiseen että omaan palvelutoimintaan on ollut epäselvyyttä. (Ohjaus.)

Huumausainelääkkeiden käsittelyssä ja huumausainelääkehoidon toteuttamisessa ympärivuorokautisessa palveluasumisessa sekä huumausainelääkkeiden kulutusseurannan säilyttämisessä sosiaalihuollon toimintayksiköissä on ollut epäselvyyttä ja kehitettävää. (Ohjaus.)

Yhteisöllisen asumisen toimitiloissa on ollut kehitettävää. Osalla asiakkaista on jaetut WC- ja suihkutilat. Osa yksiköistä ei ole täysin esteettömiä. (Ohjaus.)

Lisätietoja antavat tarvittaessa ryhmäpäällikkö Sari Vainikainen ja sosiaalihuollon johtava ylitarkastaja Sari Husa, puh. 0295 254 000 (vaihde).

Ratkaistu: 29.04.2026
Ratkaisija: Oresmaa Niina (LVV)
Virka-asema: Yksikön päällikkö
Esittelijät:
Vainikainen Sari (LVV), Ryhmäpäällikkö

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu
asiankäsittelyjärjestelmässä.
Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Selvitys
29.4.2026
LVV-S/33957/2026
Julkinen

Lupa- ja valvontavirasto

Postiosoite: PL 20, 13035 LVV

Puhelinvaihde: 0295 254 000

kirjaamo@lvv.fi | lvv.fi